

21. Sheval'ye P. Istoriya vinyj' kozakiv proty' Pol'sshhi. – K.: Tomiris, 1993. – 224 p.
22. Shmuel Kaminetskiy // Mneniya. Obozrevatel. – Mode of access: <http://mneniya.obozrevatel.com/info/12.htm>.
23. Yavorny'cz'ky'j D.I. Istoriya zaporoz'ky'x kozakiv. – L'viv: Svit, 1990. – T.1. – 319 p.

* * *

УДК 327(477:438) «1943»:070(045)

Гриценко О.А., студентка, Маріупольський державний університет (Україна, Маріуполь), grytsenko.olya@gmail.com
 Пахоменко С.П., кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, Маріупольський державний університет (Україна, Маріуполь), spplus@ukr.net

«Волинська трагедія» 1943 року в оцінках українських ЗМІ

Цьогорічний 70 ювілей польсько-українського протистояння на території Волині 1943 року викликав активні політичні, наукові та громадські дискусії в обох країнах, що знайшло своє відображення в засобах масової інформації. У статті досліджено, як саме українські популярні інтернет-ЗМІ відреагували на актуалізацію даної теми в 2013 році. Метою дослідження було виявити в якому контексті та емоційному забарвленні подавалися статті на тему «Волинської трагедії», та яку точку зору на дані події в якості панівної просували ті чи інші українські електронні видання. Для цього було використано ряд наукових теоретичних та практичних методів: метод аналізу, синтезу, логічний метод, метод порівняння, а також метод моніторингу та контент-аналізу. В результаті, вдалося провести кількісний та якісний аналіз публікацій на тему «Волинських подій» в таких виданнях як «Дзеркало тижня», «Сьогодні», «Українська правда», «Український тиждень».

Ключові слова: Волинська трагедія, українські інтернет-ЗМІ, ОУН-УПА, історичні проблеми України і Польщі.

Grytsenko O.A., student, Mariupol State University (Ukraine, Mariupol), grytsenko.olya@gmail.com

Pahomenko S.P., Ph.D. in History, Associate Professor of International Relations and Foreign Policy, Mariupol State University (Ukraine, Mariupol), spplus@ukr.net

«Volyn tragedy» in estimates of Ukrainian media

This year's 70 anniversary of the Polish-Ukrainian conflict in Volyn in 1943 provoked active political, scientific and public debates in both countries, what was reflected in the media. The article examines how the Ukrainian popular online media reacted to the actualization of this topic in 2013. The aim of the research is to identify the context and emotional tone of the articles on the topic of «Volyn tragedy», and the principal point of view on these events promoted by Ukrainian media. To achieve this goal, we applied a number of scientific theoretical and practical methods: a method of analysis, synthesis, logical method, comparison and method of monitoring and content analysis. As a result, we made a quantitative and qualitative analysis of publications on the topic «Volyn events» in such editions as «Dzerkalo Tyzdnja», «Segodnja», «Ukrainska Pravda», «Ukrainskij Tyzden».

Keywords: Volyn tragedy, Ukrainian internet media, Ukrainian Insurgent Army, historical problems of Ukraine and Poland.

Гриценко О.А., студентка, Маріупольський державний університет (Україна, Маріуполь), grytsenko.olya@gmail.com

Пахоменко С.П., кандидат исторических наук, доцент кафедры международных отношений и внешней политики, Маріупольський державний університет (Україна, Маріуполь), spplus@ukr.net

«Волинская трагедия» 1943 года в оценках украинских СМИ

70-й юбилей польско-украинского противостояния на территории Волыни в 1943 году вызвал активную политическую, научную и общественную дискуссию в обеих странах, что нашло свое отражение в средствах массовой информации. В статье исследовано, как украинские популярные интернет-СМИ отреагировали на актуализацию данной темы в 2013 году. Целью исследования было выявить в каком контексте и эмоциональной окраске подавались статьи на тему «Волинской трагедии», и какую точку зрения на данные события в качестве господствующей продвигали те или иные украинские электронные издания. Для этого авторы использовали ряд научных теоретических и практических методов: метод анализа, синтеза, логический метод, метод сравнения, а также метод мониторинга и контент-анализа. В результате, удалось провести количественный и качественный анализ публикаций на тему «Волинских событий» в таких изданиях как «Зеркало недели», «Сегодня», «Украинская правда», «Украинская неделя».

Ключевые слова: Волинская трагедия, украинские интернет-СМИ, ОУН-УПА, исторические проблемы Украины и Польши.

На 2013 рік припадає 70-та річниця трагічних подій в історії польського та українського народу, які ми сьогодні знаємо як «Волинська трагедія». Цьогорічний ювілей

спровокував активну дискусію навколо даних історичних подій в політичних, наукових та громадських колах України та Польщі. Звичайно, її засоби масової інформації обох країн не залишилися осторонь, публікуючи чисельні статті з «волинської тематики», ретранслюючи погляди істориків та даючи власні оцінки цим контрверсійним сторінкам минувшини. Саме публікації в ЗМІ є одним з основних факторів формування ставлення до будь-яких подій: Польщі як країни в цілому, та подій на Волині як фактору польсько-українських відносин зокрема, у більшості пересічних громадян. Питанням образу Польщі та різних аспектів польсько-українських відносин в українських ЗМІ займалися такі українські та закордонні автори: І. Чудовська-Кандиба, Н.Рябинська та І. Фоміна, І. Конечна, А. Кожинський, О. Романчук. Однак бракує наукових праць, які б досліджували саме характер висвітлення «Волинської трагедії» в українських ЗМІ, особливо в останні роки, що і зумовило обрання теми.

Особливу роль у процесі формування поглядів суспільства все більше відіграють інтернет-ЗМІ, з огляду на їх зростаючу доступність. Отже видається цікавим, як саме різні українські інтернет-ЗМІ подавали інформацію про «Волинські події», що замовчувалося, а на які факти був особливий наголос, в якому контексті та емоційному забарвленні пропонувалася інформація українцям. В результаті, виявимо яка точка зору на події на Волині була панівною для українських ЗМІ. З цією метою ми провели моніторинг публікацій за темами «Польща» та «Волинська трагедія» загальноукраїнських інтернет-видань за 10 місяців 2013 року. Для аналізу були обрані: «Дзеркало тижня», «Сьогодні», «Українська правда» та «Український тиждень». Перш ніж вдаватися до кількісного та якісного аналізу публікацій в даних виданнях, варто звернути увагу на їх спрямованість. Мається на увазі політичні симпатії перелічених ЗМІ, які впливають з того, хто є власником та фінансовим інвестором видань. Адже це має певний вплив на зміст найбільш важливих публікацій [40].

Так, щоденник «Сьогодні» належить компанії «Сьогодні мультимедіа», 70% акцій якої належить «Систем Кепітал Менеджмент», а, відповідно, Р. Ахметову [21]. Це дає підстави вважати, що спрямованість видання «Сьогодні» не буде йти в розріз з політикою «Партії регіонів», а значить і влади. Тобто це видання переважно відзеркалює позицію влади на «Волинські події». Видання «Дзеркало тижня» офіційно є бізнесом родини Мостових, членом якої є політик А. Гриценко [22]. Проте складно сказати, наскільки він може впливати на політику видання. Погляди його дружини, головного редактора, Ю. Мостової можна охарактеризувати як прихильні до європейських ідей. Отже щодо висвітлення Волинських подій, можна очікувати поміркованої, стриманої позиції. «Український тиждень» та «Українська правда» позиціонують себе в якості видань, незалежних від будь-яких політичних груп. Так «Українська правда» отримує фінансування за рахунок реклами, грантів США, спонсорства польської видавничої групи Agoga SA [21]. «Український тиждень» є проектом австрійської інвестиційної компанії ЕСЕМ Media GmbH, створеної для реалізації медіа-проектів в Східній Європі [22]. Пропри задекларовану незалежність видань, наявність іноземних спонсорів, прямо або побічно, впливає на характер публікацій, що виражається в прозахідній та опозиційній спрямованості цих двох видань. Отже, можна припустити, що дані видання, як будуть приділяти особливу увагу «Волинській тематиці».

Тож почнемо аналіз публікацій з «Волинської тематики» з кількісних показників. В 2013 році інтерес до даної теми значно зріс в порівнянні з попередніми роками. Так, наприклад в 2011 році цій темі було присвячено 38 статей в даних виданнях загалом, тоді як з січня по листопад 2013 року – 175 статей. Найбільше уваги цій темі приділили журналісти та автори видання «Українська правда» (86 статей), «Сьогодні» (32 статті), «Український тиждень» (28 статей), «Дзеркало Тижня» (27 статей). Найбільше публікацій з'явилося в липні та квітні 2013 року – як реакція розгляд в польському Сеймі постанов про визна-

ння ОУН та УПА злочинними організаціями, а також щодо визнання «Волинських подій» геноцидом польського народу. Лідерами за кількістю аналітичних статей на тему «Волині» стали «Українська правда» та «Дзеркало Тижня»: 24 та 6 аналітичних статей за зазначений період відповідно. Дещо менше авторської аналітики та переважно виключно новинні статті в «Українському тижні» та «Сьогодні». Проаналізуємо ключові думки авторів даних видань з приводу подій на Волині і введемо загальну характеристику для видання позицію, яка пропонується читачу.

Так, у виданні «Дзеркало тижня» жодна зі статей не містить цілковитого засудження ОУН-УПА у «Волинській трагедії», однак і не заперечує. Всі статті сформовані в дусі відповіді української сторони на радикальні звинувачення зі сторони Польщі. Так, С. Махун редактор відділу історії «ДТ» у двох своїх публікаціях відстоює кілька тез: по-перше, – розчарування і обурення через однобоку позицію Польщі, щодо відповідальних за події на Волині: «Український національно-визвольний рух трактується як відверто людиноненависницький, а воїни АК чи Батальйонів Хлопських виглядають беззаперечними героями» [25], «АК, загони «Воля і Незалежність» і Батальйони Хлопські називалися героями і захисниками цивільного населення від «різунів»-українців» [26]. По-друге, він звинувачує поляків у замовчуванні тих факторів, що призвели до трагедії на Волині: пацифікація, дії тогочасної польської влади, намагання відновити Річ Посполиту на кордонах до Другої Світової, різанина українців в Сагрині [25]. Автор вважає неправомірними вимоги зі сторони Польщі з приводу вибачення держави Україна за «скоєні окремими українцями злочини» та вшанування лише польських жертв [26]. Загалом у матеріалах акцентується на польській складовій вини за Волинські події, без заперечення злочинів ОУН-УПА. Підтримує дану тезу наявності «вини поляків» також автор В. Яблонський, який наголошує: «поляки вважали Західну Україну своєю територією і намагалися підтвердити це вогнем і мечем» [39].

На шпальтах видання зустрічається також аналітика, яка центральною тезою має звинувачення третьої сторони подій на Волині. Так, М. Чех, польський дослідник у статті з красномовною назвою «Як Москва відкрила ворота у пекло Волині» робить акцент на тому, що Москва, в більшій мірі, та Берлін влаштували протистояння українців та поляків: «рух поляків німці також підтримують, прагнучи направити польську та українські націоналістичні сили на боротьбу між собою» [38], «совети хотіли, щоб дезертирство поліції здетонувало ситуацію на Волині, – так і сталося... Це совети хотіли зірвати польсько-українські переговори, – і це теж їм вдалося...» [38]. Аналогічна думка вини третіх сторін прослідковується у В. Яблонського «обидва народи стали жертвами небачених досі підступних провокацій нацистів і більшовиків» [39]. Тож всі матеріали, так чи інакше, підкреслюють наявність комплексу факторів, що призвели до польсько-українського конфлікту на Волині, в протизагні польській позиції щодо виключної відповідальності ОУН-УПА.

Разує різниця позиція з приводу «Волинських подій» у авторів видання «Сьогодні», навіть з огляду на малу чисельність аналітичних статей на цю тему загалом. Так О. Бузина у статті «Волинська різанина – злочин ОУН» покладає всю провину за ті події на ОУН-УПА та називає відповідальних за злочин: «Відомі й безпосередні організатори Волинської різанини. Насамперед, це глава Служби безпеки ОУН (Б) Микола Лебідь», «виконання плану ОУН Бандери з масового винищення польського населення Волині лежить на його совісті (Дмитра Клячківського)» [5]. Крім того, автор наводить цитати з книги В. Поліщука «Гірка правда», згідно з якими, за свідченням очевидців, УПА вбивали всіх, хто розмовляв польською. Не обійшлося без паралелей із сучасними представниками націоналістичних сил в Україні, ВО «Свобода»: «запитайте себе: ви б вбивали сусіда тільки за те, що він говорить польською? Заради України, вбивали б? Жінці розпороли б живіт... Нехай задасть собі це ж питання Тягнибок, Ірина Фаріон...» [5]. Подібна, але більш поміркована позиція у

іншого автора видання – С. Богачова, який вважає, що варто визнати помилки, зроблені нашими предками, щоб прискорити процес налагодження співпраці з Польщею [4]. Автор наголошує, що не варто героїзувати бійців УПА в контексті Волинської трагедії та виправдовувати їх вчинки: «Чи потрібно пишатися Шухевичем, який боровся за незалежність України, але, співпрацюючи з фашистами, вбивав мирних громадян?» [4]. В матеріалах видання неодноразово підкреслюється, що український народ ні в чому не винний, а лише злочинні організації українських націоналістів: «є український народ, його ні в чому не звинувачують, а є УПА і СС «Галичина», у яких руки по лікоть в крові» [13]. Такий посил звучить в статті політичного оглядача Д. Короткова «абсолютно праві півтори сотні українських нардепів, які закликали Сейм визнати Волинську трагедію геноцидом, але не з боку українців, а з боку УПА» [20].

Ще однією особливістю матеріалів видання «Сьогодні» є те, що «Волинська тематика» часто підіймається у контексті внутрішньополітичного протистояння «Партії Регіонів» та «Свободи». Це ми побачили в матеріалі О. Бузини, та наведемо ще кілька прикладів. Так, наводиться багато подібних коментарів від політиків «Партії регіонів»: «Добкін з радістю зустрів новину про те, що в Сеймі Польщі ОУН-УПА можуть визнати злочинною організацією. Потім він запропонував заборонити прихильникам Бандери та Шухевича в'їзд до Польщі» [13]. В багатьох матеріалах щодо «Волинської трагедії» фігурує ВО «Свобода» в дещо агресивному контексті, на користь чого свідчать заголовки: «Свобода» підготувала полякам свою відповідь на «Волинську різанину» [2], «Свобода» не радіть президенту Польщі сунутися в Україну [1].

Таким чином, в цілому для видання характерний розгляд даної теми в контексті сучасних внутрішньополітичних суперечок «Партії регіонів» та «Свободи», а також цілковите звинувачення у трагедії бандерівського крила ОУН-УПА. У жодному з матеріалів видання не акцентується на наявності польської провини у подіях, чи провини третьої сторони, не наводиться інформація про українські жертви. Ті події в матеріалах видання найчастіше називають «Волинська різанина», «бандерівські погроми», що говорить про досить радикальну позицію, що збігається з позицією кресових середовищ Польщі.

Що ж до авторів видань «Українська правда» та «Український тиждень», то вони для визначення подій на Волині 1943 року використовують формулювання «польсько-українське протистояння», «польсько-українська війна», «польсько-український конфлікт», «Волинська трагедія». Ці формулювання передбачають наявність двосторонньої відповідальності за події на Волині – переважна більшість авторів видань притримується саме такої позиції. У матеріалах видання «Український тиждень» автори роблять наголос на наступних тезах. По-перше, це засудження однобокої польської позиції щодо «Волинської трагедії», яка не враховує комплексу причин трагедії, польську відповідальність за ті події та наявність українських жертв. Ця теза знайшла відображення в статті Ю. Макарова «Зрада»: «про політику форсованої колонізації поляками кресів до війни, про геть не гуманітарні акції Армії Крайової, про провокації спецзагонів НКВД... ані пари з вуст» [24]. Тієї ж думки інший автор Р. Кабачій «чому останнім часом в польській публічній думці шириться думка, що відплатними (читай: «шляхетними») були лише польські напади» [17]. Про це каже й І. Патриляк у статті «Адвокат у прокурорській мантії»: «на жаль, немає в тексті заяви Сенату згадок про українських жертв трагедії. Про українські села, спалені польською поліцією на німецькій службі... про вбитих і замордованих українських селян; про масову співпрацю поляків з німцями і радянськими партизанами...» [29]. По-друге, у матеріалі «Українського тижня» наявна критика позиції української влади у контексті «Волинського питання». Так, І. Патриляк зазначає, що позиція Києва в даній ситуації «недолуга» і дозволяє польським політикам робити недружні заяви «не боячись жодної гнівної реакції з боку офіційного Києва» адже «влада сама членів ОУН і УПА де-факто вва-

жає «бандитами» [29]. Досить різко критикується позиція «Партії регіонів» та комуністів, які «на польській стороні». Автор Ю. Макаров наголошує, що «ПР і комуністи зрадили країну, зверненням про геноцид» [24], «і це тавро вони мають нести до кінця якщо не свого життя, то принаймні політичної кар'єри» [24].

Аналогічних позицій притримуються у своїх статтях автори видання «Українська правда», яке опублікувало найбільшу кількість аналітичних статей з ґрунтовним аналізом «Волинських подій». Ми виділили низку ключових тез, яких притримуються автори матеріалів «УП». Перша найпомітніша теза – події 1943 року на Волині були не геноцидом, а війною. Провідником даної точки зору, перш за все, є історик В. В'ятрович, а також Б. Гудь, М. Галушак, А. Козицький, Д. Павличко та інші. На користь даної тези наводяться наступні аргументи: геноцид за своїми юридичними ознаками потребує значної переваги сил, консолідації та участі державного апарату. А. Козицький наголошує «усі випадки юридично визнаного на міжнародному рівні геноциду здійснили винятково представники державної влади» [19]. Історик В'ятрович не знаходить документальних підтверджень того, що дії УПА були «масштабною організованою акцією», тому вони не підпадають під визначення геноциду: «ніде в польських документах немає підтвердження про понад 150 сіл, атакованих протягом однієї ночі» [9]. На його думку, спроби назвати події на Волині геноцидом польського народу є одностороннім підходом до проблеми, адже і українські повстанці, і польські підпільники чинили воєнні злочини [30]. В підтримку даної тези висловлюється колишній посол України в Польщі Д. Павличко: «то не був геноцид, а тільки спровокований окупантами України та Польщі месницький розгул за те, що чинила королівська, шляхетська, панська влада упродовж віків на землях України» [28]. Історик Б. Гудь пише, що особисто він підтримує думку про те, що «події на Волині були свого роду громадянською та селянською війною водночас» [11].

З тези про спростування геноциду, витікає наступна популярна позиція авторів видання, про наявність польської відповідальності за ті події, поряд з відповідальністю української сторони. Цю думку підтримує Ю. Рубан, який вважає, що на території Волині «польська влада втілювала утопію моноетнічної Польщі. Їй протистояв проєкт «держави для українців»» [31]. Інструментом втілення цих проєктів, які перетиналися, стало насильство [31]. Тієї ж думки притримується В'ятрович, який в одній зі статей зазначає, що як вояки УПА, так і вояки АК чинили воєнні злочини, які «не виправдаєш тезами про відплатні акції», метою яких було «відновлення власної державної незалежності» [8]. На сторінках видання також зустрічаються статті, які дещо виправдовують дії ОУН-УПА у тих історичних умовах. До цього вдаються Б. Червак та А. Портнов. Голова ОУН Б. Червак, звичайно, відстоює позицію, щодо того, що «українці вели справедливую визвольну боротьбу на своїй землі», виборювали незалежність, тому заяви зі сторони Польщі безпідставні [35]. А. Портнов, дивиться на ситуацію трохи по-іншому, та не відкидає провини УПА, але тим не менш вважає, що в той історичний момент, УПА намагалися скористатися ситуацією, задля створення української держави [23]. Так само, як у виданнях «Дзеркало тижня» та «Український тиждень» присутні статті, що містять ідею про причетність «третьої сторони» до подій на Волині. Зокрема Є. Свєрстюк зазначає, що «польсько-український конфлікт розробляли і німецькі спецслужби» [33]. Цю тезу, через цитату професора Кучерепи наводять у своїй статті «Волинська проща. У пошуках примирення» О. Зінченко, в якій підбуруювачами конфлікту називають «німецьких окупантів і радянських партизан» [15].

Для матеріалів «УП», як опозиційного видання характерна критика влади, у контексті «Волинської трагедії». Особливо багато критики в бік влади в статті Б. Червака «Невже знову – «голову у пісок»?», де автор пише, що «окрім депутатів від ВО «Свобода» та «ударівки» Марії Матіос, – ця проблема більше нікого з вітчизняного політикуму не цікавила» [36]. Він вважає, що через позицію

влади «битву за Волинь ми програємо» [36]. Розділяє дану позицію І. Васюник, який пише, що липнєве рішення польського Сенату стало можливим «за мовчазної згоди теперішньої української влади і провалу української дипломатії» [6]. Таким чином, автори вважають, що Польща змогла зробити ряд недружніх кроків, через те, що українська влада байдужа до цього питання.

З огляду на те, що більшість авторів статей на тему Волині в «УП» є істориками, характерно лише для цього видання є теза критики польських істориків та польської історіографії. Так, до критики позиції польських істориків у власних статтях вдалися Д. Веденєєв, А. Портнов, О. Зінченко, А. Козицький, І. Ольховський. Найчастіше критикують польських істориків Владислава та Єву Семашків за «маніпулятивні прийоми» в підрахунку польських жертв [7], так і за введення терміну «відплатні акції» на відзначення польських акцій проти українців [8]. А. Козицький називає це «інтелектуальним шахрайством» бо «жодне міжнародне право не виправдовує убивств цивільних у відповідь навіть на найбільше порушення норм ведення війни» [10]. Також, відзначається, що позиція польських дослідників радикалізувалася, зокрема це стосується історика Г. Мотики [27]. Отже, якщо узагальнити, то у матеріалах видання «УП» головною є теза про спростування геноциду, оцінку подій на Волині як громадянської селянської війни, наявності комплексу причин, які до цього привели, враховуючи ті, за які несе відповідальність не лише УПА, але й АК, радянські та німецькі партизани.

Таким чином, проаналізувавши зміст статей на тему подій на Волині 1943 року у виданнях «Дзеркало тижня», «Сьогодні», «Український тиждень» та «Українська правда» можна зробити наступні висновки. Видання «Дзеркало тижня», «Український тиждень» та «Українська правда» відстоюють спільні тези щодо Волині, з невеликими відмінностями та вказують на комплекс причин, що призвели до Волинської трагедії, включаючи наявність вини з польської сторони (політика Другої Речі Посполитої, пацифікація, колонізація, злочини Армії Крайової та інших формувань), обставини (стан війни), вину третьої сторони (радянських партизан, німецької адміністрації). З цього витікає спільне засудження односторонньої позиції Польщі, щодо оцінки подій на Волині, в якості «етнічних чисток з ознаками геноциду». В той же час, жодне з видань цілком не відкидає злочину УПА, що мав місце на Волині, але лунають заклики до поділу відповідальності. Всі три видання в більшій («Українська правда») чи меншій мірі («Дзеркало тижня») критикують позицію української влади в даному питанні, як «пасивну», «недолугу», «мовчазну». Інші оцінки подій на Волині характерні для матеріалів видання «Сьогодні». Тут наявні статті, в яких «Волинська трагедія» визнається цілком злочином УПА. Тобто позиція авторів в даному питанні цілком співпадає з позицією польських кресових середовищ. Авторами видання вітається заява про визнання подій на Волині геноцидом польського народу вчиненим ОУН-УПА. Такі відмінності в позиціях видань можна пояснити політичними симпатіями ЗМІ, що витікають з джерел фінансування та впливу, а також різною цільовою аудиторією, на яку розраховані їх матеріали.

Список використаних джерел

1. «Свобода» не советует президенту Польши соваться в Украину [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s3z>
2. «Свобода» подготовила полякам свой ответ на «Волинскую резню» / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s41>
3. «Свобода» уже готовит ответ Польше за ОУН и УПА [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s42>
4. Богачев С. Украина & Польша. Забыть, чтобы помнить! / С. Богачев [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s43>
5. Бузина О. Истории от Олеса Бузины: Волинская резня – преступление ОУН (фото) / О. Бузина [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s44>

6. Васюник І. Волинь: спільний біль за минуле і тривога за майбутнє / І. Васюник [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s46>
7. Веденєєв Д. Минуле як фактор конфліктів в польсько-українських відносинах / Д. Веденєєв [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s47>
8. В'ятрович В. «Сопромат». Конфлікти минулого не вирішити грою в мовчанку / В. В'ятрович [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s48>
9. В'ятрович В. Трагедія і спекуляції. Що саме сталося 11 липня 1943 року на Волині? / В. В'ятрович [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bit.ly/11RDfM5>
10. Галушак М. «Волинь 1942-1944 рр.: війна чи геноцид?». Конспект лекції / М. Галушак [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bit.ly/1aOPfID>
11. Галушак М. Історик Богдан Гудь: Суперечки про «геноцид» на Волині вигідні Росії / М. Галушак [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s49>
12. Дмитрук Н. В'ятрович: Резолюція польського сенату щодо Волинської трагедії – результат політичного компромісу / Н. Дмитрук [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/82724>
13. Добкин попросил поляков не пускать в страну сторонников Бандеры и Шухевича [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4a>
14. Друзенко Г. Как лечит исторические раны? / Г. Друзенко [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4b>
15. Зінченко О. Волинська проща. У пошуках примирення / О. Зінченко [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4c>
16. Зуб'юк П. Український погляд на «Волинську різанину» / П. Зуб'юк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4d>
17. Кабачій Р. Кістки в горлі / Р. Кабачій [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/87190>
18. Козак О. Примирення по-польськи: УПА – злочинці, АК – герої / О. Козак [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4e>
19. Козицький А. Волинь: невдала спроба «остаточного розв'язання» наукової проблеми / А. Козицький [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4f>
20. Коротков Д. УПА – это не вся Украина / Д. Коротков [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4g>
21. Кулик В. Дискурс українських медій: ідентичності, ідеології, владні стосунки / В. Кулик – К.: Критика, 2010. – 139 с.
22. Лещенко С. Орбіти політичних медіа: сфера впливу Пінчука, Ахметова, Порошенка, Ющенка / С. Лещенко [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4h>
23. Маймурак Я. Андрій Портнов: Зачароване коло національних історій / Я. Маймурак [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4i>
24. Макаров Ю. Зрада / Ю. Макаров [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/84277>
25. Махун С. Варшавское «эхо» Волини / С. Махун [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4j>
26. Махун С. Волинь-1943: О «селективной» культуре памяти, или не может быть примирения через унижение / С. Махун [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4k>
27. Ольховський І. Зігнули Мотику. У продовження «волинської» полеміки / І. Ольховський [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4l>
28. Павличко Д. До поляків / Д. Павличко [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4m>
29. Патриляк І. Адвокат у прокурорській мантії / І. Патриляк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/82987>
30. Польські політики не хочуть помічати жертв з українського боку – історик [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4n>
31. Рубан Ю. Як історія вчить порозумінню: висновки для політиків / Ю. Рубан [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4o>
32. Рудницький Ю. Випробування ювілеями / Ю. Рудницький [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4p>

33. Сверстюк Є. Волинь. Спогад війни / Є. Сверстюк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4q>
34. Червак Б. Брак цивільної відваги / Б. Червак [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4r>
35. Червак Б. Волинський рецидив / Б. Червак [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4s>
36. Червак Б. Невже знову – «голову у пісок»? / Б. Червак [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4u>
37. Червак Б. Польща має вибачитися за геноцид / Б. Червак [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4v>
38. Чех М. Как Москва открыла ворота в ад на Волини / М. Чех [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4w>
39. Яблонский В. Волинь-1943: взгляд через 70 лет / В. Яблонский [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4x>
40. Ягель Ю. ЗМІ в контексті державної інформаційної політики /
41. Ю. Ягель [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://urls.by/s4z>

References

1. «Svoboda» ne sovetuet prezidentu Polshi sovat'sja v Ukrainu [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s3z>
2. «Svoboda» podgotovila poljakam svoj otvet na «Volynskuju reznju» [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s41>
3. «Svoboda» uje gotovit otvet Poshe za OUN i UPA [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s42>
4. Bogachev S. Ukraina & Polsha. Zabyt', chtoby pomnit'! / S. Bogachev [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s43>
5. Buzina O. Istorii ot Olesja Buziny: Volynskaja reznja – prestuplenie OUN (foto) / O. Buzina [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s44>
6. Vasjunik I. Volin': spil'nij bil' za minule i trivoga za majbutne / I. Vasjunik [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s46>
7. Vedeneev D. Minule jak faktor konfliktiv v pol's'ko-ukrains'kih vidnosinah / D. Vedeneev [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s47>
8. V'jatrovich V. «Sopromat». Konflikti minulogo ne virishiti groju v mov4anku / V. V'jatrovich [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s48>
9. V'jatrovich V. Tragedija i spekuljicii. Scho same stalosja 11 lipnja 1943 roku na Volini? / V. V'jatrovich [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://bit.ly/11RDfM5>
10. Galuschak M. «Volin' 1942-1944 rr.: vijna chi genocid?». Konspekt lekcii / M. Galuschak [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://bit.ly/1aOPfID>
11. Galuschak M. Istorik Bogdan Gud': Supere4ki pro «genocid» na Volini vigidni Rosii / M. Galuschak [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s49>
12. Dmitruk N. V'jatrovich: Rezoljucija pol's'kogo senatu scho4o Volins'koji tragediji – rezul'tat političnogo kompromisu / N. Dmitruk [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://tyzhden.ua/News/82724>
13. Dobkin poprosil poljakov ne puskat' v stranu storonnikov Bandery i Shuhevicha [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4a>
14. Druzenko G. Kak le4it' istoričeskie rany? / G. Druzenko [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4b>
15. Zin4enko O. Volins'ka proscha. U poshukah primirennja / O. Zin4enko [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4c>
16. Zub'juk P. Ukraїns'kij pogljad na «Volins'ku rızaninu» / P. Zub'juk [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4d>
17. Kabachij R. Kistki v gorli / R. Kaba4ij [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://tyzhden.ua/Columns/50/87190>
18. Kozak O. Primirennja po-pol's'ki: UPA – zlo4inci, AK – geroi / O. Kozak [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4e>
19. Kozic'kij A. Volin': nev4ala s4proba «ostato4nogo rozv'jazannja» nauko4oi problemy / A. Kozic'kij [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4f>
20. Korotkov D. UPA – eto ne vsja Ukraina / D. Korotkov [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4g>
21. Kulik V. Diskurs ukraїns'kih medij: identičnosti, ideologii, vladni stosunki / V. Kulik – K.: Kritika, 2010. – 139 s.

22. Leschenko S. Orbits političnih media: sfera vplivu Pinčuka, Ahmetova, Poroshenka, Juscenka / S. Leschenko [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4h>
23. Majmurek Ja. Andrij Portnov: Zacharovane kolo nacional'nih istorij / Ja. Majmurek [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4i>
24. Makarov Ju. Zrada / Ju. Makarov [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://tyzhden.ua/Columns/50/84277>
25. Mahun S. Varshavskoe «eho» Volyni / S. Mahun [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4j>
26. Mahun S. Volyn'-1943: O «selektivnoj» kul'ture pamjati, ili Ne mozhet byt' primirenija cherez unizgenie / S. Mahun [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4k>
27. Ol'hovs'kij I. Zignuli Motiku. U prodovzgenija «volins'koj» polemiki / I. Ol'hovs'kij [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4l>
28. Pavličko D. Do poljakiv / D. Pavličko [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4m>
29. Patrljak I. Advokat u prokurors'kij mantiji / I. Patrljak [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://tyzhden.ua/Columns/50/82987>
30. Pol's'ki politiki ne hochut' pomichati zgertv z ukrains'kogo boku – istorik [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4n>
31. Ruban Ju. Jak istorija vchit' porozuminnju: visnovki dlja politikiv / Ju. Ruban [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4o>
32. Rudnic'kij Ju. Viprobuvannja juvilejami / Ju. Rudnic'kij [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4p>
33. Sverstjuk E. Volin'. Spogad vijni / E. Sverstjuk [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4q>
34. Chervak B. Brak civil'noji vidvagi / B. Chervak [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4r>
35. Chervak B. Volins'kij recidiv / B. Chervak [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4s>
36. Chervak B. Nevge znovu – «golovu u pisok»? / B. Chervak [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4u>
37. Chervak B. Pol'sha maje vibacpitisja za genocid / B. Chervak [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4v>
38. Cheh M. Kak Moskva otkryla vorota v ad na Volyni / M. Cheh [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4w>
39. Jablonskij V. Volyn'-1943: vzgljad cherez 70 let / V. Jablonskij [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4x>
40. Jatel' Ju. ZMI v konteksti derzjavnoji informacijnoji politiki / Ju. Jatel' [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4z>

* * *

УДК 327(477)(075).8

Крапівін О.В., доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, Донецький національний університет (Україна, Донецьк), vital_mih@ukr.net

Донецчина в сучасних україно–польських відносинах

Головна увага приділена внеску Донецчини в україно–польське співробітництво на сучасному етапі. Автор аналізує цю проблему і наголошує на необхідності звернення уваги до Східного партнерства, яке останнім часом завмирає. Також дана оцінка внеску Донецчини в рішення проблеми укладання Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС.

Ключові слова: Україна, Польща, ЄС, Донецчина, співробітництво, Східне партнерство, Угода про Асоціацію.

Krapivin O.V., doctor of historical sciences, professor, head of the international relations and foreign policy, Donetsk National University (Ukraine, Donetsk), vital_mih@ukr.net

The Donetsk region in modern Ukraine–Poland relations

Focuses on the contribution of the Donetsk region in the Ukrainian–Polish cooperation at the present stage. The author analyzes the problem and insists on the necessity of paying attention to the Eastern Partnership, which recently freezes. Also evaluate the role of the Donetsk region in addressing conclusion of the Association Agreement between Ukraine and the EU.

Keywords: Ukraine, Poland, EU, Donbass, cooperation, Eastern Partnership, the Association Agreement.

Krapivin O.V., doctor of historical sciences, professor, head of the department of international relations and foreign policy, Donetsk National University (Ukraine, Donetsk), vital_mih@ukr.net

Донецчина в современных украино–польских отношениях

Основное внимание уделено вкладу Донецчины в украино–польское сотрудничество на современном этапе. Автор анализирует эту проблему и настаивает на необходимости обращения внимания к Восточному партнерству, которое в последнее время замедляется. Также дана оценка роли Донецчины в решении проблемы заключения Соглашения об ассоциации между Украиной и ЕС.

Ключевые слова: Украина, Польша, ЕС, Донбасс, сотрудничество, Восточное партнерство, соглашение про ассоциацию.

Проголошення незалежності Україною польська політична еліта оцінювала не однозначно. З одного боку, Польща першій в світі визнала рішення Всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 року. З іншого боку, Польща остерігалася кількістю зброї, яка знаходилася у розпорядженні України. Що у свою чергу представляло для Польщі загрозу. Надалі можна чітко прослідкувати готовність Польщі будувати і розвивати стратегічно орієнтовані відносини з Україною тільки як з без'ядерною країною.

У свою чергу Україна після досягнення незалежності мала ряд проблем, серед яких було твердження на міжнародній арені і визначення свого зовнішньополітичного курсу. Безперечно, партнерські відносини з сусідніми державами мають велике значення для будь-якої країни. Приймаючи це до уваги, Україна надає особливе значення відношенням з Республікою Польща. Україна і Польща прагнуть стати стратегічними партнерами.

Економічне співробітництво є однією з передумов успішності двосторонніх відносин. Проте в цій сфері Україні і Польщі ще потрібно багато зробити.

Впродовж декількох років товарообіг країн має позитивну динаміку. У 2001 році він перевищив півтора мільярди доларів США. Наприклад, польський експорт зростає (з 2001 року він виріс більш ніж на 25%), у свою чергу настільки ж зменшився експорт України до Польщі.

Характерний, те, що торгівля здійснюється між країнами в основному за допомогою діяльності маленьких і середніх фірм.

Відомим фактом є те, що частина торгового обороту між країнами знаходиться в категорії «тіньова економіка». Цей в основному стосується прикордонних районів. Але останнім часом він значно зменшився. Положення справ в сфері обслуговування виглядає ще гіршим. Окрім транспортних послуг в країнах не знайшли розвитку інші послуги.

Проте останнім часом ми спостерігаємо розвиток позитивної тенденції збільшення товарообміну і взаємного інтересу підприємств України і Польщі. Цьому повинні сприяти реформи, які здійснюються в Україні. А так само більш